

Budget 2023

Nämnden för funktionsstöd

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Ekonomiska förutsättningar	4
3	Prioriterade områden	7
3.1	Likvärdig och effektiv välfärd.....	7
3.2	Kompetensförsörjning	8
4	Resursfördelning.....	10

1 Inledning

Göteborgs Stads budget beslutades av kommunfullmäktige den 24 november 2022. Kommunfullmäktiges budget är Göteborgs Stads övergripande styrdokument och ska styra stadens utveckling. Övrigt ska utföras som tidigare enligt gällande lagstiftning och övriga styrdokument. Lagstiftning och ekonomiska ramar står över mål, riktlinjer, planer, program och policys, som ska ses som stödjande dokument. Mål och uppdrag i Göteborgs Stads budget hanteras i nämndens arbete med verksamhetsplan.

Nämnden för funktionsstöd går nu in i tredje året som nämnd. Under de två första åren har nämnden arbetat med budget i balans utifrån nämndens ekonomistyrningsprinciper. Förvaltningen har identifierat områden där nämnden behöver göra satsningar för att möta behoven hos nämndens målgrupper bättre och för att kunna kompetensförsörja verksamheterna.

2 Ekonomiska förutsättningar

Ekonomiskt nuläge till och med oktober 2022

Nämnden har till och med oktober 2022 budget i balans. Resultatet för perioden visar ett överskott om 89,7 miljoner kronor (mnkr) varav 50,0 mnkr avser tillfällig utökning av nämndbidraget för 2022. De viktigaste avvikelser i utfall för perioden är:

- Statlig ersättning för sjuklönekostnader december till och med mars: 25 mnkr
- Tillfällig utökning av nämndbidrag: 50 mnkr av totalt 85 mnkr
- Förvaltningsgemensam buffert: 38,3 mnkr
- Expansionsmedel som ännu inte har nyttjats: 19,5 mnkr.

Exklusive de tillfälliga medlen om 85 mnkr redovisar förvaltningen ett överskott om 39,7 mnkr för perioden vilket motsvarar 0,8 procent av nämndens totala budget.

Förvaltningen redovisar en positiv prognos om 60 mnkr för helår 2022, vilket motsvarar 1,3 procent av nämndens totala budget. Prognosen är lägre med 10 mnkr jämfört med delårsrapporten per augusti och beror på kommande kostnad för nedskrivning av restvärde i samband med renoveringen av Dalheimers hus.

Budgetförutsättningar

Nämnden för funktionsstöd tilldelas 5 086,7 mnkr i kommunbidrag för år 2023. Budgetramen utgår ifrån 2022-års nivå uppräknad med prisindex för kommunal verksamhet (PKV), vilket för 2023 är 6 procent.

Kommunfullmäktige har i tidigare budgetar avsatt medel i en kommuncentral post som syftar till att stödja utbyggnaden av nya bostäder med särskild service. Anslaget har från 2021 förts till nämnden för funktionsstöd och ska kompensera ökade driftkostnader för nystartade bostäder med särskild service i stadens regi och för köpta platser enligt ramavtal.

Nämnden har lämnat en nominering av tilldelning expansionsmedel för år 2023–2025 och en justering av tilldelning avseende expansion för nya bostäder 2021. Nomineringen från nämnden avseende 2023–2025 har utgått från nämndens *Behovs- och produktionsplan för bostäder med särskild service 2022-2025* med ett behov om 350 nya BmSS-lägenheter inklusive köp av platser enligt ramavtal under planperioden. Förändring av expansionsanslaget för 2023 motsvarar 111 mnkr.

Kommunfullmäktige beslutade inför 2022 om en ny princip för internhyressättning av samtliga verksamhetslokaler. Beslutet innebär en övergång från modellhyra till självkostnadshyra där förvaltningen faktureras alla kostnader kopplade till hyresobjekten. Utgångspunkten för självkostnadshyran är kostnaderna två år tidigare. Omvärldsförändringarna med hög inflation och ökade räntekostnader har inneburit att lokalförvaltningen räknar med ett index på sammanlagt nio procent för att uppnå självkostnadshyra. Även elkostnaden är svårbedömd utifrån omvärldsfaktorer och nytt avtal och påverkar nämndens budget negativt.

Förvaltningen tar med start 2023 över ansvaret för verksamhetsspecifika IT-tjänster inom vård och omsorg och för att planera sin organisations digitala utveckling och förvaltning. Det innebär att verksamhetens behov och utvecklingsområden

framöver ska inkluderas i nämndens budget och verksamhetsplan. Enligt Intraservice prognos innehåller beräkningarna inför 2023 vissa osäkerheter. Detta till följd av att volymmått inte är klara för 2023, fördelningsnycklar ses över och en del av tjänsterna kommer att förändras på grund av stadens nya styrmodell för digital utveckling och förvaltning träder i kraft vid årsskiftet 2022/2023.

I ramen ingår tillskott för uppskattat befolkningsförändring med 26,5 mnkr. Beräkningarna baseras på prognostiserat demografisk utveckling i staden och utgår från att det finns ett direkt samband mellan antal invånare och behovet av insatser inom nämnden för funktionsstöd.

Vidare ingår även satsning för stärkt brandskydd i bostäder på 10 mnkr och justering av nämndbidraget med 2 mnkr kopplat till kommunbidragsfinansierade tjänster från Intraservice.

Ekonomiska utmaningar och risker

Under 2021–2022 har nämnden för funktionsstöd jobbat med utveckling av sitt grunduppdrag samt budget i balans med stöd i bland annat ny nämndorganisations huvuduppdrag för en mer likvärdig och effektiv välfärd. Omorganisationen har synliggjort både utvecklingsbehov och möjligheter som blivit mer tydliga när hela verksamhetsområdet finns samlat under en nämnd.

Budgetarbetet inför 2023 har präglats av stora prisökningar, ökade pensionskostnader och en osäker samhällsekonomisk utveckling. De ökade pensionskostnaderna i kombination med övriga prisökningar beräknas enligt SKR:s senaste prognos för ett sammanvägt index för kostnadsutvecklingen inom kommunal verksamhet (PKV) till 6 procent år 2023 vilket är en betydande ökning i förhållande till tidigare beräkningar. Det påverkar verksamheternas kostnadsutveckling genom bland annat höjt personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) för lönekostnader. Eftersom nämnden kompenseras för löne- och prisutvecklingen enligt PKV innebär det att den även kompenseras för höjningen av PO-pålägget.

Kompensationen för pris- och löneutvecklingen tillsammans med att nämnden har budget i balans vid utgången 2022 ger nämndens verksamheter goda ekonomiska förutsättningar inför 2023. Dock finns ett antal ekonomiska utmaningar och risker som kan uppstå:

- Pris- och ränteuppgångarna kan bli större än vad SKR räknat med i tidigare prognoser och vad nämnden fått kompensation för. Om inflationen fortsätter vara hög under 2023 kommer dessutom nämndens långsiktiga ekonomiska förutsättningar försämrats till följd av bestående högre priser på varor och tjänster.
- Samverkan mellan socialnämnderna för att möta behov hos barn och unga kan innebära ökade kostnader för nämnden för ärenden där barnen, förutom social problematik, även har funktionsnedsättning
- Samverkan med övriga socialnämnderna inom området hemlöshet och samsjuklighet för att verkställa insatser som möter den enskildes behov samt utveckling av metoder och gemensam verksamhet gällande 65-årsgränsen kan innebära ökade kostnader under 2023
- Hög kostnadsnivå inom avdelning myndighet och socialpsykiatri vars arbete med att bland annat undvika köp av direktupphandlade platser behöver fortgå utifrån nämndens ekonomistyrningsprinciper
- Hemtjänst under 65 under förutsättning att föreslagna politiska beslut tas och ersättningsmodellen ändras så att utförarnas ersättning baseras på

beviljad tid i stället för utförd.

Eget kapital

Enligt Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning är det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden ska kunna möta de ekonomiska riskerna i form av oförutsedda kostnader som kan uppstå och som nämnden inte har vetskap om i samband med budgetarbete.

I bokslutsberedningen fastställer kommunstyrelsen årligen nämndernas ingående egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen som framgår av 20 § i regler för ekonomisk planering budget och uppföljning. För en nämnd med en budgeterad omsättning över 2 500 mnkr är den rekommenderade nivån mellan 60 – 80 mnkr. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen.

Enligt beslut i bokslutsberedningen den 21 april 2021 tilldelades de nya nämnderna eget kapital enligt den högre delen av intervallet som återfinns i reglerna. Det innebär att nämnden för funktionsstöd fick eget kapital motsvarande 80 mnkr. Överskott i årsbokslutet 2021, som visade ett positivt resultat på 64 mnkr, samt det prognostiserade överskottet 2022 tillfaller därmed inte nämnden utan återförs till staden.

Användande av nämndens egna kapital var under 2022 begränsat till 0,5 procent av budgetramen. Möjligheten att genom eget beslut i nämnden bruka eget kapital utgår 2023.

3 Prioriterade områden

3.1 Likvärdig och effektiv välfärd

Nämndens arbete för att säkerställa likvärdiga insatser kopplat till nämndens målgrupper fortsätter. Förvaltningen har genomfört arbete med kategoristyrning vilket resulterat i strategi för behovsförsörjning av nämndens verksamheter. Det handlar om att tillgodose de behov som finns inom nämndens ansvarsområde genom att ha effektiva lösningar och skapa goda förutsättningar för att möta aktuella och framtida behov.

I budget 2023 föreslår förvaltningen satsningar på att stärka insatser till barn och deras familjer, att kunna möta akuta och omfattande behov för vuxna och förändrad lagstiftning inom personlig assistans. Arbetet kring gränssnittsområdena hemlöshet och samsjuklighet, 65-årsgränsen och barn och unga fortsätter i samverkan med övriga fem socialnämnder.

Stärka insatser till barn och familjer

Barn med funktionsnedsättning och omfattande behov ställer stora krav på kompetens och samtidigt behöver barnen och deras familj kunna leva som andra. Med ett tydligt barnperspektiv är målsättningen att insatser för målgruppen i större utsträckning stödjer barn och deras familjer och att insatserna blir mer effektiva och långsiktiga. En viktig utgångspunkt när ett barn behöver insats är att det ska stödja möjligheten för barnet att bo med sin familj i största möjliga utsträckning.

Nämnden behöver möta barn och familjers behov på annat sätt genom att arbeta tidigt och förebyggande och utveckla alternativa vägar i samverkan med andra nämnder för att minska behov av bostad med särskild service för barn. Det handlar om att utveckla möjligheten till större flexibilitet i verkställighet vid korttidsvistelse för barn, familjehem och avlösarservice. Förvaltningen ser över förutsättningar att utveckla insatser utifrån socialtjänstlagen, biståndslösa insatser men även att utöka möjligheterna till en fungerande fritid.

Förutsättningar att kunna verkställa akuta och omfattande behov hos vuxna

Förvaltningen har påbörjat arbete med att kunna möta akuta och omfattande behov för vuxna. Förvaltningen föreslår satsning för att skapa långsiktiga förutsättningar att möta målgruppens behov. Det handlar om att ha lägenheter tillgängliga, medarbetare med rätt kompetens som kan arbeta med insatser snabbt för att förhindra avbrott i verkställighet.

Gränssnittsområden

Socialnämndernas gemensamma arbete med gränssnittsområden fortsätter under 2023 i enlighet med nämndernas reglemente. För nämnden för funktionsstöd innebär arbetet kring barn och unga som har funktionsnedsättningar och social problematik samverkan för att utveckla gemensam verksamhet och metod för att bäst möta behoven. När det gäller 65-årsgränsen samverkar samtliga socialnämnder för att utveckla metoder och gemensam verksamhet. Inom området hemlöshet och samsjuklighet har samtliga socialnämnder uppdrag att samverka för att verkställa insatser som möter den enskildes behov. Det handlar om att utveckla samarbete

och gemensamma insatser för att ge rätt stöd.

Stärkt rätt till personlig assistans

Lagändringarna om stärkt rätt till personlig assistans som träder i kraft den 1 januari 2023 innebär att fler personer kan få assistansbeslut beviljat. Detta medför ökade kostnader för nämnden. Förvaltningen har i förslag till budget 2023 utökat utrymmet för myndighet och verkställighet inom personlig assistans för att möta lagstiftningens förändrade målgrupper.

3.2 Kompetensförsörjning

Nämnden för funktionsstöd har utmaningar vad gäller kompetensförsörjning på kort och lång sikt. För få personer utbildar sig inom funktionsstödsområdet vilket gör att rekryteringsunderlaget är för litet. Nämnden behöver skapa förutsättningar för kompetensutveckling, både på grund- och fördjupad nivå, marknadsföra verksamheterna, öka inflytandet över utbildningsanordnare och säkerställa arbete med kunskapsbaserad verksamhet. Bra arbetsmiljö och villkor, möjlighet till utveckling, förlängt arbetsliv och heltidsarbete är områden där nämnden behöver göra insatser för att behålla medarbetare.

Förvaltningen föreslår i budget 2023 att utrymmet för kompetensutveckling höjs inom samtliga verksamheter för att skapa förutsättningar för förvaltningens chefer att möjliggöra den kompetensutveckling som behövs för att möta nämndens målgrupper. Förvaltningens bedömning är att tillräcklig kompetens även förbättrar arbetsmiljön då arbete med nämndens målgrupper ställer krav på rätt kompetens och att detta kan minska risk för hot och våld. Förvaltningen kommer även att höja kompetensen inom hälso- och sjukvård för att säkerställa att nämndens medarbetare har tillräcklig kompetens för att utföra delegerade och instruerade hälso- och sjukvårdsinsatser. Nämnden behöver fortsätta arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet för att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Ett ytterligare prioriterat område är att öka grundbemanningen för att täcka vakanser, minska behov av timvikarier, minska övertid och skapa bättre kontinuitet för brukarna och en hållbar arbetsmiljö för medarbetarna.

Organisatoriska förutsättningar

Nämnden behöver fortsätta att förbättra chefers förutsättningar att utföra sitt uppdrag genom att förbättra de organisatoriska förutsättningarna och medarbetares förutsättningar för inflytande och delaktighet så att medarbetarskapet kan utvecklas i enlighet med Samverkan Göteborg. Utifrån kartläggning av chefers organisatoriska förutsättningar och för att möjliggöra ett nära ledarskap för första linjens medarbetare föreslår förvaltningen satsning på att utöka stödet till första linjens chefer i rehabiliteringsarbetet.

Förvaltningen föreslår även satsning på att stärka stödet inom fastighetsfrågor för att underlätta för första linjens chefer och satsning på trygghets- och brottsförebyggande arbetet utifrån höjd ambitionsnivå i stadens arbete.

Förvaltningens bedömning är att goda organisatoriska förutsättningar innebär att första linjens chefer kan utöva ett mer nära ledarskap och även att medarbetare i nämndens verksamheter kan arbeta med brukarna och inte med administrativa uppgifter vilket annars är risken.

Jämställda löner

Göteborgs Stad har arbetat med målbild för lönenivåerna som utgår från intervallen i arbetsvärderingssystemet BAS under många år. Syftet med målbilden är att tydligt koppla stadens lönenivåer till löneutvecklingen för arbetsmarknaden i stort och att användas som redskap för att i etapper närma sig jämställda löner och radera osakliga löneskillnader. Det finns löneskillnader mellan likvärdiga arbeten i staden, framför allt beroende på sektor där yrkesgrupper inom vård och omsorg har lägre löner jämfört med yrkesgrupper inom administrativ eller teknik sektor. Målbilden ger nivåer att jämföra med i analys av lönestrukturen på gruppnivå och används av förvaltningen för funktionsstöd som underlag för prioritering av lönesatsningar.

Förvaltningen har under nämndens två första år lyft behov av att satsa på löner i verksamhetsnominering, delårsrapporter och årsrapporter, både utifrån att nå stadens målbild för lönenivåerna och att fler ska välja att arbeta inom nämndens verksamheter. Förvaltningens bedömning är att budgetförutsättningarna inför 2023 ger möjlighet att höja lönenivåerna inom nämndens verksamheter utöver uppräknningen av stadens lönepolitiska målbild.

4 Resursfördelning

Nämnden för funktionsstöd tilldelas 5 086,7 mnkr i kommunbidrag för år 2023. Förvaltningen har tagit hänsyn till ett antal organisationsförändringar och därefter har kostnader och intäkter indexerats upp till 2023-års nivå enligt nedan.

De ökade pensionskostnaderna, som beror på högre inflation och nytt tjänstepensionsavtal, påverkar verksamheternas kostnadsutveckling genom bland annat höjt personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) för lönekostnader med 4,78 procentenheter jämfört med 2022. Ökning av PO-pålägget har inarbetats i ramen, vilket innebär att verksamheter kompenseras för kostnadsökningen fullt ut.

Förvaltningens bedömning är att budgetförutsättningarna inför 2023 ger möjlighet att höja lönenivåerna inom nämndens verksamheter utöver uppräkningsfaktorn av stadens lönepolitiska målbild. Medel för löneöversyn har reserverats centralt för att betalas ut till respektive avdelning när beloppen blir kända.

Avdelning myndighet och socialpsykiatri kompenseras för den bedömda prisökningen 2023. Prisjustering för köpta platser av bostad med särskild service kommer i enlighet med ramavtalet att ske med den uppräkningsfaktor som fastställs av kommunfullmäktige i beslut om budget, det vill säga sex procent. För övriga insatser sker uppräkning med ett preliminärt omsorgsprisindex (OPI) på 3,5 procent.

Lokalkostnader budgeteras på enhetsnivå. Nämnden har under 2022 haft central post avsatt för hyreskostnader och tillkommande kringkostnader i de lokaler där förvaltningen inte äger hyreskontraktet utan delar lokalutrymmen med andra förvaltningar. Arbete med att kartlägga och säkerställa dessa kostnader både internt och i samarbete med de övriga socialnämnderna är nu färdigställt och alla hyreskostnader fördelas ut på enhetsnivå.

Budgetpost för kommungemensamma kostnader har avsatts förvaltningscentralt. I budgeten har även justering av kommunbidraget kopplat till stadengemensamma uppdrag såsom hantering av moms och arbetsgivaravgifter, uppdrag inom HR-området och dataskyddsombud arbetats in.

Nämnden har arbetat kontinuerligt med förbättringsarbeten och målet att nå ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning. Ett antal prioriterade områden för att säkerställa likvärdig och effektiv välfärd och arbeta med kompetensförsörjning har identifierats och medel avsätts i budgeten 2023 för att kunna genomföra dessa. För att kunna ha överblick över vilka satsningar som genomförts och tydligt följa utvecklingen och effekterna avsätts medel för föreslagna satsningar förvaltningscentralt.

Vidare bedömer förvaltningen att det föreligger ett behov av en central buffert motsvarande knappt en procent av ramen, vilket motsvarar 40 mnkr. Bufferten ger förvaltningen möjlighet att möta upp ekonomiska utmaningar och risker som kan uppstå under året och vars omfattning inte är känd vid framtagandet av budgethandlingen, exempelvis socialnämndernas gemensamma arbete med gränssnittsområden.

Budgetramar 2023

Avdelning (mnkr)	Budget 2023	Andel av nämndens ram
Myndighet socialpsykiatri	2 427,00	48%
Bostad med särskild service	1 766,67	35 %
Daglig verksamhet och stöd	186,78	4%
Kvalitet och utveckling	368,28	7 %
Förvaltningsgemensamt och stödfunktioner	297,77	6%
Buffert	40,22	1 %
Total ram	5 086,72	100%